

מסורת הש"ס

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

צו.

תורה אור

אם סוכה דוד הנופלת. מלכות דוד שנפלה להי קרי משיח בר נפלי: **עד שהראשונה פקודה.** עד שלא כלתה זרה ראשונה שניה ממנהרת לזא. פקודה כמו לא נפקד (במדבר לא): **שנוע.** שמיטה: **והמטריס** **על עיר אחת.** שיהא מעט מטר ויהא זה: **היילי רעב.** רעב מעט שלא יהא שובע בשום מקום: **משפחתה מלומדיה.** מתוך שאין להם מה לאכול: **בששים קולות.** ילאו קולות שכן דוד זא. ל"א קולות מתקיעת שופר שנאמר יתקע בשופר גדול (ישעיה מ): **מלחמות.** בין עוזדי כוכבים לישראל: **דכוס הכי.** שנה אחת רעב שנה אחת שובע ואעפ"כ לא זא בן דוד: **בששים קולות מי הוה.** כלום ילאו קולות שכן דוד זא: **ועוד כסדרן מי הוה.** כלומר אלו הנרות דקמני הכא כסדרן לא אתרמו בשבוע אחד אכל כי אתרמו אחי משיח: **אשר חרפו אויביו ה' אשר חרפו עקבות משיח.** לא אתפרש האי קרא למאי איכתיב הכא דהא לא קא דריש ציה מידי ונראה למורי שכן נכתב בספרים תחלה כמו ששינו צפ' אחרון דסוטה (דף מט): **בעקבות המשיח חולפא יסגא** וכתבו פירוש זה על בעקבות שהוא לשון סוף כמו אשר חרפו עקבות משיח: **צית הועד.** מקום שתלמידי חכמים מתוועדין שם ללמוד תורה: **ה"ג והגבול.** מקום ששמו ק' שתומס: **ואנשי הגבול.** אנשי גבול ארץ ישראל. ל"א אנשי גזית סנהדרין: **כפני כלב.** דרמנין משם לכלב מ"ר. ל"א כפני הכלב שלא יתביישו זה מזה: **משפחול על הכריות.** כל העולם אומרין עליו שוטה הוא. היינו משפחול לשון שטות כמו מוליד יועצים שולל (איוב יג): **ליכא קושטא בעלמא.** אין אדם בעולם שידבר אמת תמיד: **אמר לי ההוא מרבנן דאי הוו יחזי ליה כל חללי דעלמא.** למה שדבוריה לשקר ואשתמי לי הכי זימנא חלא אקלעי להווא אתרא וקושטא שמייה: **טרפא אצבא.** שהיתה שואלת אותה: **לאו אורח ארעא.** לומר היכן היא האילן וחיפה רישה: **ה"ג נערים ילדינו פני וקנים.** כלומר יחרפו ויביישו אותם: **וקנים יעמדו צפני כנערים.** לכבדם והיינו דאמרין (בסוטה ד מט): **בעקבות המשיח חולפא יסגא:** צא קמה זאמה. לתרפה ולציינה: **היוקר יעוט.** שלא יכבדו זה את זה. יקר כבוד. ל"א היוקר יעוט מכיזב שזהו יהא עוותן ורמאל. מ"ר: **והגפן יסן פריו.** ואעפ"כ יהיה היין ציוקא שלא יהיה ברכה צפרי ענמו. ל"א שהיו כולן

רודפין אחר היין ומשתכרין ומתייקר היין אע"פ שרוב יין בעולם: **כלו הפך לנן טהור הוא.** כשפטע הנגע זכל העור. כך כשהנפכה כל המלכות למינות מצא גאולה: **כי ידיו ה' עמו.** להציא להם גאולה: **כי יראה** **המלכות למינות מצא גאולה:** כי יראה יד. שחלך ומחוק ידן של מסורות ומלליחין במלשינות: **שישמעו** **המלמדים.** שמחיקין ידי ישראל להחזירן למוטע: **שפכלה פרוטה.** והיינו אולת יד

שהיו צדיים ריקניות: **כנינו.** כאלו יכולין לומר דבר זה כלפי מעלה: **אין עוזר ואין סומך לישראל.** שהיו שפלים למאד ואומר אין עוזר וסומך שהיו מתיאשין מן הגאולה: **דמעסקי ציה.** לידע מתי יצא: **ועקרב נושך האדם פתאום:** וחד חרוב. שאלף שנה יהיה חרוב חוץ מששת אלפים אלו דהיינו אלף שציעי: **פרי.** אלפים הוא חרב אלף שציעי ואלף שמיני: **שנה יומנו של הקצ"ה אלף שנה שנאמר כי** **אלף שנים צעניך כיום אתמול כי יעבור:** משמט. ונעשה חרב: **שנונו שנת.** שהעולם משמט: **הוי עלמא.** העולם כך מתקיים: **צ' אלפים היה פהו.** תמח' שלא ניתנה עדיין תורה והיה העולם כמחור ומלמד הראשון עד שהיה אצרהס בן נ"ג שנה אירכ אלפים שנה כדמוכחי קראי דכשנשלמו אלפים שנה עסק אצרהס תורה שנאמר (בראשית יג) ואת הנפש אשר עשו בחרן ומתרגמין דשעבידו לאוריימא בחרן ואמרין במסכת ע"ז (דף טו.) גמירי דההוא שעמא איה אצרהס עד תמסין ומתרי שני: **והי אלפים שנה.** מן הנפש אשר עשו בחרן עד [אלפים] שנות המשיח ארבעים (ש' ושמונה שנה עד שנוול יתחק וששים שנה משנוול יתחק עד שנוול יעקב הרי ק"ח וק"ל שהיו ליעקב כשצא למצרים הרי רל"ח ורד"ו שעמדו במצרים הרי תמ"ח ומשילאו ממלכים עד שנזנה צית ראשון ת"פ דכתיב (מלכים א ו) ויהי בשמיים שנה ארבע מאות שנה לזאת בני ישראל מארץ מצרים וגו' הרי תמק"ח ומ"י שעמד צית ראשון כדמוכחי קראי על פי משבון שנות המלכים וע' דגלות זכל ות"כ שעמד צית שני הרי תמ"ק ותמק"ח הרי אלפים פחות קע"צ וקע"צ קודם השלמת ד' אלפים נחמד הנית ולסוף אותן קע"צ נשלמו שני אלפים תורה ואידי דאמר שני אלפים תורה שני אלפים תורה ולא שפכלה תורה אחר שני אלפים. מ"ר: **ושני אלפים שנות המשיח.** שלאחר שני אלפים תורה הוה דינו שיצא משיח ותכלה הגלות ויבטל השעבוד מישראל: **זכל**

1. וגם אנכי נעתי במקם את הנשים בעוד שלשה ימים לקציר והמטרי עיר על עיר אחת ועל עיר אחת לא אמטיר חלקה אחת המטיר ויחלקה אשר לא המטיר נעדרת תיבש: עמוד ד ז
2. אשר חרפו אויביו יי אשר חרפו עקבות תהלים פט נב
3. ותהי האמת נעדרת וקר מרע משתולל ויכא יי וירע בעיניו כי אין משפט: ישעיהו גט טו
4. כי בן מנבל אב בת קמה באמה כלה בחממה איבי איש אנשי ביתו: מכה ז ו
5. ויךהה הכהן ויהיה כסחה היצרת את כל בשרו וטהר את הנגע כלו הקר לכן טהור ויקרא יג יג
6. כי ידיו יי עמו ועל עקביו יתגבר כי יראה כי אולת יד ואפס עצור לעזוב: דברים לב לו
7. עיני גבורות אדם שפול ושח רום אנשים ונשגב יי לבדו ביום ההוא:
8. ישיעיהו ב יא יתנו מימים ביום השלישי יקבנו ונחיה לקציר: הושע ו ב
9. וקרבן בראים קרני בלתי בשמן רענן: תהלים צב יא
10. כי אלף שנים בעיניך ביום אתמול כי יעבר ואשפורה בקללה: תהלים צ ד

הגהות הגר"א

[א] גמ' אשר חרפו. נדפס בלדו רש"ל מחק זה נמחק ההג"ה: [ב] שם ואנשי גבול. נמחק חית גבול. וי"צ חול: [ג] שם ופי הדור כפי הכלל. נמחק: [ד] שם ופר מרע משפחול. נדפס בלדו רש"ל מ"י נמחק ההג"ה:

מוסף רש"י

בית הוועד יהיה לזנות. בית הוועד של חכמים יהיה לבית זנות, שכלו החכמים ואין לומר תורה ויהיה חרב מאין אדם ובעלי זימה מתגודדים שם, מפני שחוק לעיר היו בית מדרשות שלהם (סוטה מט:). ששת אלפים שנה הוי עלמא. נגזר על העולם להתקיים כמנין ימי השבעה ויבנים השבעי שנת ובשבעת אלפים נוח לעולם (ע"ז טו). שני אלפים תורה. שני אלפים ראשונים נגזר עליו להיות תורה, זאל תורה, ושני אלפים תורה. זאל ימות המשיח (שם).

מאביו תניא ר' נחמיה אומר דור שבן דוד בא בו העזות תרבה והיוקר יעות והגפן יתן פריו והיין ביוקר ונהפכה כל המלכות למינות ואין תוכחה מסייע ליה לר' יצחק דא"ר יצחק אין בן דוד בא עד שתתהפך כל המלכות למינות אמר רבא מאי קרא כולו הפך לבן טהור הוא ת"ר כ"י דין ה' עמו [וגו'] כי יראה כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב אין בן דוד בא עד שירבו המסורות ד"א עד שיתמעמו התלמידים ד"א עד שתכלה פרוטה מן הכים ד"א עד שיתייאשו מן הגאולה שנאמר ואפס עצור ועזוב כביכול אין סומך ועוזר לישראל כי הא דר' זורא כי הוה משבח רבנן דמעסקי ביה אמר להו במשותא כ"בעינא מניינו לא תרחקוה דתנינא ג' באין בהיסח הדעת אלו הן משיח מציאה ועקרב אמר רב קטינא ע"שית אלפי שני הוו עלמא וחד הרוב שנאמר ונשגב ה' לבדו ביום ההוא אמר תרי חרוב שנאמר יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו תניא כותיה דרב קטינא בשם שהשביעית משמטת שנה אחת ל' שנים כך העולם משמט אלף שנים לשבעת אלפים שנה שנאמר ונשגב ה' לבדו ביום ההוא ואומר מזמור שיר ליום השבת יום שכולו שבת ואומר כ"י אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור תנא דבי אליהו ששת אלפים שנה הוי עלמא שני אלפים תורה שני אלפים ימות המשיח ובעונותינו